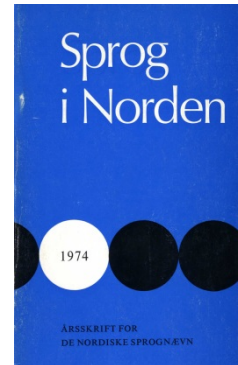

Sprog i Norden

Titel: Samarbeidet mellom dei nordiske språknemndene i 1973
Forfatter: Arnulv Sudmann
Kilde: Sprog i Norden, 1974, s. 17-23
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Dansk Sprognævn

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Samarbeidet mellom dei nordiske språknemndene i 1973

Av *Arnuly Sudmann*

Samarbeidet mellom dei nordiske språknemndene har halde fram etter dei same retningslinjene som før.

Sekretærarane i nemndene hadde sitt årlege møte i Oslo 4.—5. mai 1973. På møtet drøfta ein desse sakene:

1. *Undervisning i morsmålet ved universitet og høøgskolar* (jamfør *Språk i Norden* 1973, s. 17). Det vart vedteke å foreslå at spørsmålet om opplegget av ei slik undervisning skulle takast opp som særskilt punkt på saklista for språknemndmøtet i 1973.
2. *Nordisk politisk ordbok*. Det vart gjort greie for kor langt arbeidet med denne boka var komme. Samskipnaden Norden står som utgjevar av ordboka, og språknemndene skal sjå gjennom manuskriptet til boka.
3. *Språk i Norden*. Sekretærarane drøfta redigeringa av *Språk i Norden* 1973 og innhaldet i *Språk i Norden* 1974.
4. *Lista over familienamn*. Ein fekk i hovudsaka fastsett redigeringsprinsipp, uttalemarkering o.m. for lista (jamfør *Språk i Norden* 1971, s. 20). Grunnmaterialet til lista er klart.
5. *Namn på statar, nasjonalitetsnemningar*. Språknemndmøtet i 1972 vedtok å arbeide ut ei ny, ajourført liste over namn på statar med tilhøyrande nasjonalitetsnemningar, da den som er trykt i *Nordiske språkspørsmål 1959—60*, er forelda på mange punkt. Den danske, norske og svenske grunnlista var ferdig, men det låg ikkje føre manuskript frå Finland, Færøyane og Island. Ein skulle prøve å få lista trykt i *Språk i Norden* 1973.
6. *Søknad til det nordiske kultursekretariatet*. På språk-

nemndmøtet i 1973 vart det vedteke å søkje det nordiske kultursekretariatet eller kulturfondet om stønad til språklege samarbeidsprosjekt.

Sekretærmøtet drøfta kva for prosjekt som kunne komme på tale, og ein vart ståande ved nyordsundersøkinga (jamfør Språk i Norden 1971, s. 21).

For å styrkje det nordiske samarbeidet hadde den norske og svenske nemnda søkt sine respektive styremakter om midlar til ei særskild stilling som nordisk sekretær i kvar av nemndene. Da søknadene ikkje var imøtekomne, vart det foreslått at ein skulle søkje det nordiske kultursekretariatet om midlar til slike stillingar. Sekretærmøtet oppmoda Dansk Sprognævn om å undersøkje visse spørsmål i samband med søknadene, og eventuelt lage utkast til søknader, som så skulle leggjast fram for språknemndmøtet i oktober.

7. *Sakliste for språknemndmøtet.* Ein sette opp framlegg til sakliste for det 20. nordiske språknemndmøtet, som skulle haldast i Stockholm 5.—7. oktober 1973.

I samband med sekretærmøtet vart det halde eit møte i komiteen for nyordsundersøkinga, der ein drøfta redigeringsprinsipp og framdrifta av arbeidet med dei planlagde publikasjonane.

Det var også eit møte mellom redaktørane for norsk-svensk ordbok og representantar for den norske og svenske nemnda.

Det 20. nordiske språknemndmøtet

vart halde på Hässelby slott i Stockholm 5.—7. oktober 1973.

Frå *Danmark* møtte Arne Hamburger, Erik Hansen, Poul Lindegård Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Allan Karker, Henning Skaarup, frå *Finland* Terho Itkonen, Matti Sadeniemi, Eva Stenius, Carl-Eric Thors, Sten-Olof Westman, frå *Island* Jakob Benediktsson, frå *Noreg* Eyvind Fjeld Halvorsen, Alf Hellevik, Gunnar Hernæs, Egil Pettersen, Magne Rommetveit, Arnulv Sudmann, Arnold Thoresen, Finn-Erik Vinje, frå *Sverige* Gösta Bergman, Karl-Hampus Dahlstedt,

Catharina Grünbaum, Rolf Hillman, Sven B. F. Jansson, Valter Jansson, Ture Johannisson, Bertil Molde, Carl Ivar Ståhle, Erik Wellander, Margareta Westman.

På saklista stod bl.a. desse emna:

1. *Orientering om framlegget til ei omorganisering av Nämnden för svensk språkvård*

Formannen i Nämnden för svensk språkvård, Carl Ivar Ståhle, gjorde greie for planane om ei reorganisering av den svenske nemnda, og dei framlegga som låg føre i ei offentleg utgreiing om dette.

2. *Undervisning i morsmålet i ymse slag universitetsutdanning*

På språknemndmøtet i Bergen 1972 vart det vedteke ein resolusjon om at studentar ved universitet og høgskolar bør få teoretisk og framfor alt praktisk undervisning i morsmålet (jamfør Språk i Norden 1973, s. 17). Den svenske nemnda hadde fått i oppdrag å undersøkje om det let seg gjere å arrangere ein nordisk konferanse mellom språkmenn og representantar for styremaktene for å drøfte korleis ei slik undervisning burde leggjast opp.

Bertil Molde orienterte om kva som var gjort med denne saka. Innlegget hans er trykt i dette skriftet (sjå "Modersmålsundervisning vid universitetsutbildning"), like eins innlegget til Terho Itkonen, som gjorde greie for tilhøva ved finske universitet og høgskolar, når det galdt undervisninga i *finsk*.

Carl-Eric Thors orienterte om undervisninga i *svensk* ved universiteta i Finland. Han meinte at dei resultatata ein kom fram til i Sverige, ville vere verdifulle for svensk-undervisninga i Finland òg.

3. *Svensk litteratur av interesse for arbeidet til språknemndene*

Margareta Westman gav ei grundig orientering om svensk språkrøktlitteratur. I ordskiptet etterpå vart det peika på at forskningsrapportar o.l. ofte blir publiserte på ein måte som gjer at det er vanskeleg å få tak i dei.

4. *Fellesnordiske språkprosjekt*

Molde orienterte om ei rekkje nordiske språkprosjekt som

språknemndene er meir eller mindre engasjerte i: nyordsundersøkinga, norsk-svensk ordbok, nordisk politisk ordbok, lista over namn på statar, årsskriftet Språk i Norden. Nemndene hadde støtta ein søknad frå Sture Allén til det nordiske kulturfondet om stønad til ein språkleg dokumentasjonssentral for Norden (Språkdok), eit tiltak som språknemndene kunne få god nytte av.

Eit anna nytt prosjekt var institutt for tillempa nordisk språkforskning, særleg med tanke på morsmålspedagogikken. Ei arbeidsgruppe hadde søkt det nordiske kultursekretariatet om pengar til dette og fått ei førebels løyving.

På møtet låg det også føre ei fråsegn av 25. september 1973 frå kulturutvalet i Nordisk råd:

Till kulturutskottet har hänvisats berättelse om de nordiska språknämndernas samarbete (Sak C 9/k). Utskottet har behandlat berättelsen vid sammanträden den 16 januari 1973, den 2 maj 1973, den 3 augusti 1973 samt den 24 och 25 september 1973.

Utskottet önskar för rådet och regeringsorganen framhålla den stora betydelsen av ett aktivt nordiskt språksamarbete. Utskottet menar, att man vid detta samarbete som en övergripande målsättning bör ha en strävan att bibehålla och vidareutveckla den språkgemenskap som existerar mellan de centralskandinaviska språken. Språkvårdssamarbetet bör således ingå som ett led i det större arbetet på att förbättra den inbördes språkförståelsen i Norden.

I praktiken bör detta arbete dels inriktas på att avlägsna sådana nu existerande olikheter t.ex. i fråga om skriftbildens utseende (olika bokstavstyper) och stavningen, vilka beror på historiska traditioner och inte är förankrade i verkliga olikheter mellan språken. En ännu viktigare målsättning bör dock vara att tillse, att den ständigt skeende språkutvecklingen inte leder till att skillnaderna mellan språken blir större än tidigare. Med detta avser utskottet t.ex. samarbete i fråga om de stora mängder nya ord, som oavbrutet kommer in i språken, så att de nordiska språken inte i onödan inför olika ord för samma begrepp, såsom

hittills ofta har skett. Språksamarbetet bör m.a.o. i detta hänseende ha en normativ karaktär. Detta behöver inte komma i konflikt med de enskilda språkens autonoma behov av språkvård.

Utskottet finner, att de nordiska språknämnderna kunde spela en betydelsefull roll i ett samarbete av den typ som ovan uppskisserats. Detta kräver emellertid enligt utskottets uppfattning, att samarbetet mellan nämnderna får en betydligt mer permanent karaktär än det hittills har haft. Man kan därvid tänka sig flera olika lösningsalternativ. Utan att i detta skede vilja uttala sig till förmån för någon bestämd lösning, vill utskottet dock nämna möjligheten att tillskapa ett samnordiskt språkvårdsorgan, en nordisk språknämnd, där utom de nationella språknämnderna även t.ex. politiker, pressfolk, författare och andra grupper, vilka brukar språket som ett dagligt arbetsredskap, skulle vara representerade.

Utskottet är medvetet om att de nordiska språknämndernas samarbete hittills mycket har hämmats av bristande ekonomiska och personella resurser, särskilt för den nordiskt inriktade delen av sin verksamhet. Utskottet vill erinra om, att det år 1970, i ett betänkande till rådets 18:e session om Sak C 9/k och medlemsförslag A 226/k, uttalade att språknämnderna borde erhålla tillräckliga medel för behövlig effektivisering av sin verksamhet.

Utskottet vill i detta sammanhang lägga språknämnderna på hjärtat att i sitt samarbete verka i överensstämmelse med de riktlinjer som ovan uppdragits, och ånyo framhålla behovet av ökat stöd till nordiskt språksamarbete i denna anda.

Utskottet föreslår att rådet lägger berättelsen till handlingarna.

Møtet sa seg glad for at kulturutvalet i Nordisk råd viste så stor interesse for arbeidet til språknemndene, og det vart vedteke å sende denne fråsegna til presidiet i Nordisk råd:

Det 20:e nordiska språkmötet mellan representanter för de nordiska länders språknämnder, som sammanträtt på Häs-

selby slott den 5—7 oktober 1973, har med tillfredsstillelse erfarit att Nordiska rådets kulturutskott i ett betänkande av den 25 september 1973 förordar ett ökat stöd åt nordiskt språksamarbete. Enligt språkmötets mening bör såsom ett första steg i en sådan strävan representanter för Nordiska rådet och för de nordiska språknämnderna mötas och överlägga vid en gemensam konferens om möjligheterna att förbättra den inbördes språkförståelsen i Norden.

5. *Søknad til det nordiske kulturfondet*

Allan Karker la fram eit utkast til søknad om pengar til å fullføre nyordsundersøkinga (jamfør punkt 6 under sekretærmøtet ovanfor). Utkastet vart godkjent etter nokre mindre endringar.

Da det ikkje høvde for Dansk Sprognævn å søkje om ei særskild stilling for ein nordisk sekretær, vart det ikkje gjort noko meir med denne saka.

6. *Offisielle franske åtgjerder mot engelske lånord*

Gustaf Holmér heldt eit foredrag om tiltak den franske regjeringa set i verk for å erstatte engelske lånord med fransk terminologi i vitenskap og teknikk. Statlege komitear har laga lister over avløysingsord, som dels er obligatoriske, dels tilrådingar. (Holmérs foredrag er trykt i tidsskriftet *Språkvård*, 1973, nr. 4.)

I ordskiftet etter foredraget vart det peika på vanskane med å sameine kravet om eksakt språkbruk, som vitenskap og teknikk set, med kravet om eit språk som folk flest kan forstå.

7. *Språket i radio og tv*

Innleiingsforedraget av Finn-Erik Vinje er trykt på annan stad i dette skriftet, like eins innlegga til Henning Skaarup, Matti Sadeniemi, Sten-Olof Westman, Jakob Benediktsson og Bertil Molde.

Magne Rommetveit gjorde greie for retningslinjene for den nynorske målbruken i Norsk rikskringkasting og for spesielle normerings- og ordvalsproblem i samband med nynorsken.

I ordsiftet drøfta ein bl.a. kva som skal gjelde som norm, og kor tolerant ein skal vere overfor dialektar og regionale variantar. I Sverige hadde det skjedd ei utvikling mot større toleranse i så måte frå kringkastingsleiinga si side. Elles var det noko ulike meiningar om kor stor innverknad radio og fjernsyn har på talespråket, og møtet etterlyste fleire undersøkingar av kor mykje folk oppfattar av det som blir sagt i radio og tv.

Sidan alle språknemndene eller representantar for språknemndene er engasjerte som rådgjevarar for kringkastinga kvar i sine land, vart det avtala at nemndene skal utveksle rådgjevingsmateriale.

Det vart vedteke å halde det 21. språknemndmøtet i Danmark 20.—22. september 1974 og sekretærmøtet på Island seinast i april 1974.

Det vart også vedteke at ein heretter skulle innby representantar for Færøyane og for den samiske språknemnda til dei nordiske språkmøta.

